

Den gamle gård, Vapnagaard, fik voldsomt selskab, da man i sommeren 1968 tog fat på opførelsen af de mange boligblokke på de tidligere marker. Her er byggeriet, der fik navnet Vapnagård, - med bolle-å - fotograferet i januar 1969. Øverst i billedet ses den gamle gård, der endnu ligger omgivet af sin træbevoksede have og en del af de nu udyrkede marker. Helsingør Kommunes Museer.

Vapnagaard, Hesten vandes. Vapnagaards markstensbelagte gårdsplads var forsynet med en gammel vandpumpe med trætrug. Fotografiet er udateret, men det må være optaget i 1950'erne. Helsingør Kommunes Museer.

Lidt om Våbenfjorden og Wapnefjord: Men mest om Vapnagaard og Vapnagård

Museumsinspektør Lars Bjørn Madsen giver her historien om Helsingørs største nybyggede boligområde

HISTORIE: Det store almennyttige boligbyggeri, Vapnagård, er kendt i Helsingør på godt og ondt, og de fleste er sikkert bekendt med, at bebyggelsen har navn efter gården Vapnagaard, der stadig ligger midt i området og fungerer som fælleshus.

Vapnagaards historie

Derimod er det nok de færreste, der kender Vapnagaards historie og forklaringen på det specielle navn.

Vapnagaard, eller rettere forgænger, er opført omkring 1840 af Anders Pedersen, der i 1837 havde købt det store overdrevarsareal mellem Kongevejen og de såkaldte Vognmandsjorder syd for denne af Helsingør Kommune. Her opførte han en lille gård, hvor de to af bygningerne på hver 9 fag var opført af stampet ler, en ganske almindelig bygningsform på det tidspunkt, især her i Nordøstsjælland.

I en mindre bindingsværksbygning, der dannede en fjerde længe, havde han indrettet en stald til 5 heste.

Nye ejere

I 1842 overtog murermestrene Johan Jacob Christensen og Christian Walin gården og opførte straks et lille teglværk med først en og siden to ovne i tilknytning til denne, ligesom de senere ombyggede og udvidede gården, så det blev en reel firelænget gård med grundmurede bygninger og tegltag.

Da Walin døde i 1853, blev ejendommen solgt ved offentlig auktion, hvorefter Christensen blev enejer. Hans søn, murervend Johan Carl Christensen, overtog som 29-årig og enearving gården og teglværket

i 1857, da begge forældrene var døde. Både han og forældrene havde boet i Fiolgade 16, som faderen havde købt i 1824, og her bliver sønnen boende, mens teglbrændmester Lars Larsen bor på gården og passer teglværket til dets lukning i løbet af 1860'erne. Først i 1880'erne flytter Johan Carl Christensen ud på gården, der da havde fået navnet Vapnagaard.

Desværre fortæller skøde- og panteprotokollen ikke, hvordan en helt anden, for historien nok så væsentlig person ved navn Christian Meilbye, på et tidspunkt er kommet ind i billedet.

Intet skøde viser hans navn, og ingen folketælling viser, at han har boet på gården, men han figurerer ikke destomindre som ejer i 1859, hvor han ifølge skøde- og panteprotokollen vedkender sig en større gæld på 3000 rigsdaler i ejendommen.

Ifølge Helsingør Bygningskommissions arkivalier er det også Meilbye, der lader opføre en ny teglovn i 1857, og han er under alle omstændigheder

nok så væsentlig for historien, da det er ham, gården skylder sit navn.

Navnehistorien

Navnehistorien bliver aktuel, da Helsingør Dagblad i efteråret 1973 sammen med beboerbladet Vapnagaard Nyt forsøger at finde forklaringen på den figur, der pryder det gotiske V i facaden, og mange læsere kom da også med deres bidrag. En læser foreslog således, at mandsfiguren måtte være Erik af Pommern, mens en anden mente, at der måtte være tale om en svensk væbner.

Den mest romantiske forklaring modtog avisen af arbejdsmand Eggert Johansen, der i vinteren 1923 og sommeren 1926 havde arbejdet på gården. Han fortalte, at Vapnagaard dengang ejedes af en jysk uldkræmmer ved navn Christensen, og det var ham, der satte væbneren op i bogstavet. Den gæve jyde havde sat sig for at undersøge gårdens historie, og han kom frem til, at den oprindeligt havde været en slags fæstning som forpost til Kronborg - i lighed med Meulenburg og Flynderborg.

Gården var dengang omkranset af voldgrave. Søen, der i dag ligger mellem Vapnagaard og skolerne, var således resterne af disse voldgrave, mente Johansen.

Ejeren lod også to nu forsvundne væbnere i mandshøjde og med lanser opstille i porten til gården. Voldgravene omkring gården kunne ifølge Johansen anes i terrænet helt til det tidspunkt, hvor byggeriet af det nye Vapnagaard blev indledt.

Svaret lod vente på sig

Tilsyneladende kom der ikke mere ud af sagen, og det endegyldige svar lod vente på sig i mange år. Det kom først, da en dødsannonce, indrykket i Helsingør Avis den 9.8.1860, dukkede op i museernes lokalhistoriske arkiv: »Paa Wapnefjords Handelssted på Island henslumrede den 9de Juli blidt og roligt, efter tunge Prøvelser, forhenværende Eier af Wapnagaard, Christian Meilbye, begrædt og savnet af Hustru, Børn, Moder og Søster.«

På dansk ville det hedde Våbenfjorden, og det forklarer samtidig,

hvorfor Meilbye eller måske snarere en anden i sin tid har anbragt den formodede væbner i det gotiske V.

Så en vis betydning har Meilbye således haft for Vapnagaard, og det kan da også tænkes, at han har været en del af Johan Carl Christensens familie, men det må afklares en anden god gang - om muligt.

Lars Larsen, der i hvert fald må have kendt Meilbye, blev efter teglværkets lukning boende på Vapnagaard og holdt opsyn med stedet. I 1870 er ægteparret Metzloff flyttet ind i forhusets stueetage, mens Lars Larsen nu bor i en af sidelængerne og får hjælp af tjenestekarlen Lars Jensen.

Senere, måske samtidig med at Johan Carl Christensen langt om længe flytter herud, og i folketællingen for 1890 tituleres som »forhenværende murermester og landbruger«, er Lars Jensen nu »avlsbestyrer« og bor her sammen med sin hustru, ders søn, to tjenestefolk og en jordbruger.

Gården blev efter Johan Carl Christensens død fortsat drevet som landbrug med nye ejere, som vekselærer Chr. Springborg, direktør V. Lohse og fabrikant Thomasen, indtil Helsingør Kommune købte ejendommen i 1950 for at sikre den fremtidige byudvikling.

Boligbyggeriet

I 1966 solgte Helsingør Kommune ejendommen til Det sociale Boligselskab, der havde planer om at udnytte det 32 hektar store areal til en helt ny bydel med 5.000 mennesker.

Vinder af det ambitiøse byggeprojekt blev arkitekt Børge Kjær, Danalea A/S. Byggeriet startede i sommeren 1968 og 2 år efter stod de første 18 boligblokke omkring Hestens Bakke færdige. Siden fulgte de næste 39 blokke.

At de monotone, grå betonblokke sidenhen fik en tiltrængt arkitektonisk og teknisk vellykket fornyelse, og området i det hele blev »shinet« op, er nok kendt af de fleste beboere.

Sjældne fotos fra byggeriet af Vapnagård. Byggeriet startede i sommeren 1968 og 2 år efter stod de første 18 boligblokke omkring Hestens Bakke færdige. Siden fulgte de næste 39 blokke.